

L'IMPERIALISME DELS EUA, AVUI

JAMES PETRAS

Nova York

Per comprendre l'actual configuració del poder mundial i les relacions entre els Estats, el concepte d'Imperialisme és més precís i científic que conceptes vagues i amorfs com el de «globalització». En el sistema imperialista actual hi ha tres centres principals que són aliats i també competeixen: els EUA, la Unió Europea i el Japó.

Base econòmica del poder imperialista d'Estats Units

Un estudi recent dut a terme pel "Financial Times" sobre les companyies més grans del món segons la seva capitalització del mercat, revela que d'entre les 500 companyies més grans del món, 244 són dels EUA, 46 de Japó i 23 d'Alemanya. Fins i tot considerant tota Europa junta, només 173 són europees, molt per sota d'Estats Units.

De les 25 multinacionals més grans, aquelles la capitalització de les quals supera els 86 bilions USD, la concentració de poder econòmic dels EUA és encara més clara. Més del 70% són dels EUA, 26% són europees i només el 4% són japoneses. Com que les multinacionals controlen el comerç, els préstecs i les inversions, és principalment Estats Units qui ha emergit com a potència dominant aclaparadora. Com que les companyies més grans són la força principal en la compra de les companyies més petites, a través de fusions i adquisicions, podem esperar que les multinacionals d'Estats Units exerciran un paper important en el procés de concentració i de centralització del capital. Estudis recents demostren que, a les corporacions multinacionals, més del 80% de les decisions sobre tecnologia i inversió són preses per la "casa matriu" imperial, refutant la pretensió dels teòrics de la globalització que diuen que "les corporacions multinacionals no tenen nacionalitat".

Centenars de bilions de dòlars en guanys, pagaments d'interessos i *royalties* omplen els cofres de les corporacions amb base als EUA, enriquint-ne pocs al nord i empobrint els pobres al sud. La participació dels EUA en els beneficis mundials ha passat de 36% el 1990 al 43% el 1998. El poder financer es concentra encara més: dels 13 dels bancs d'inversions més grans, 11 pertanyen i són dirigits per Estats Units.

Les anomenades "institucions financeres internacionals" (IFI) com el Fons Monetari Internacio-

nal (FMI), el Banc Mundial (BM) i el Banc Interamericà de Desenvolupament (BID) no són realment internacionals, ja que són controlades pels EUA i en un menor grau pels Estats Europeus.

El poder dels vots en les IFI es basa en la contribució financera, i dóna a Estats Units el poder de vetar o d'imposar determinades condicions en els préstecs, cosa que força als qui els reben a privatitzar, a desregular les seves economies i a eliminar les barreres comercials.

Els directors de les IFI són delegats designats pel Tresor dels EUA i els ministeris financers europeus. Segueixen la política dictada per l'Estat imperialista, que al seu torn treballa molt de prop amb Wall Street, la Borsa de Londres, etc. En altres paraules, el caràcter multilateral o internacional d'aquestes institucions financeres és una façana que dissimula el vertader poder exercit pels Estats imperials en favor de les seves multinacionals. El FMI, el BM i el BID no són poders internacionals, són més aviat extensions financeres de l'Estat imperialista. Les polítiques neoliberals imposades per les IFI beneficien directament les multinacionals, a través de les polítiques d'ajustament estructural, que faciliten els pagaments del deute extern a bancs dels EUA a compte dels salaris i els programes socials per a les masses urbanes i rurals.

El creixent poder de les corporacions multinacionals dels EUA està lligat directament a la influència i dominació de Washington sobre les institucions financeres internacionals. Ambdós poders enforteixen i expandeixen l'imperi econòmic dels EUA: poder polític i imperialisme econòmic dels EUA. Aquest imperialisme econòmic depèn del poder polític, de la capacitat de l'estat imperial per intervenir i establir règims que li siguin favorables, i també codis legals i garanties per a la inversió econòmica d'Estats Units i el pagament dels deutes. L'estat imperial dels EUA és l'instrument principal per conquerir i recolonitzar regions per als

inversors, prestadors i comerciants.

Washington té diverses agències governamentals per realitzar aquestes funcions: les forces armades per usar la força (o amenaçar amb la força) en la defensa de règims procapitalistes o per enderrocar governs progressistes; una extensa àrea d'espionatge internacional i agències de policia secreta (la CIA, DIA, DEA, NSA, etc.) que organitzen esquadrans de mort, recluten informants i en general desestabilitzen règims antiimperialistes o eliminen moviments progressistes. El Departament del Tresor, per mitjà d'institucions unilaterals, bilaterals o multilaterals, proporciona ajut econòmic per als règims clients i ordena boicots, embargaments comercials, etc. contra els règims nacionalistes o socialistes. El Departament d'Estat ordena les polítiques diplomàtiques, reconeixent i legitimant els règims clients, o endimoniant els seus adversaris. També coordina la propaganda amb els mitjans de comunicació privats de manera que transmetin la línia de pensament imperial.

El Departament de Defensa organitza la intervenció militar, entrena forces repressives i proporciona armes a l'exèrcit del client, per protegir els règims neoliberals que li obren la porta per prendre possessió dels seus sectors econòmics estratègics.

Washington s'estima més funcionar via les institucions multilaterals com les Nacions Unides (ONU) o l'Organització d'Estats Americans (OEA) si és possible, però usarà força unilateral si és necessari per defensar els interessos imperialistes. Els EUA guanyen poder a l'ONU mitjançant préstecs, influència militar, règims clients, promeses comercials... Quan sorgeixen assumptes polítics importants per al debat, Washington ajunta els vots dels seus clients, o usa la seva influència, o posa el veto al Consell de Seguretat per bloquejar o per implementar polítiques imperialistes.

La dominació dels EUA segueix camins multilaterals, bilaterals o unilaterals, segons quin sigui el millor mecanisme disponible en cada moment per assolir els seus interessos imperials: la invasió de Kosovo va ser multilateral, el boicot dels EUA a Cuba (Helms-Burton) és unilateral, el suport dels EUA a Israel contra els palestins és bilateral. Diferents tàctiques per a la mateixa finalitat política estratègica.

Les diverses institucions polítiques dels EUA es complementen entre elles, donant poder coercitiu econòmic, polític i ideològic a les multinacionals i combatent els adversaris nacionalistes i progressistes o els competidors imperials.

Les bases ideològiques del poder imperialista

La força és l'últim recurs de l'imperi. Els EUA confien en la propaganda ideològica per guanyar adherents i per desmoralitzar i desorientar els seus grans adversaris. Primer s'utilitza la ideologia per justificar o legitimar la intervenció imperialista. Per convèncer el públic, als EUA i en altres parts, Washington sosté l'argument que el seu esforç militar de destruir els moviments populars i moviments socials que lluiten contra les desigualtats socials i l'explotació és per raons humanitàries.

La campanya antidrogues d'Estats Units ha conduït a crear noves bases militars i a la intervenció militar directa. A Colòmbia, els EUA han escalat la seva campanya de militarització a través del Pla Colòmbia, dirigint i finançant la repressió i els grups paramilitars contra els exèrcits de la guerrilla i les organitzacions populars que protesten pel règim neoliberal. La campanya antidrogues de Washington és un frau, ja que la majoria dels traficants de la droga es troben entre els militars i els aliats polítics de Washington, i la major part dels diners de la droga és blanquejada en bancs dels EUA, a Miami, Nova York, etc. Ideologies antidrogues i antiterroristes s'utilitzen per disffressar i legitimar la recolonització d'Amèrica Llatina per Washington, i es dirigeixen a la repressió de moviments que desafien l'hegemonia dels Estats Units.

Els mitjans de comunicació massius, la CNN i els monopolis locals i estrangers, transmeten la propaganda de Washington i donen la imatge d'ésser agències de notícies privades, independents. La centralització i concentració dels mitjans massius de comunicació i les seves creixents connexions als centres imperialistes faciliten la connexió entre els monopolis nacionals massius i els que dicten la política imperialista.

Conclusió

La dominació imperial dels EUA és el problema principal del nou mil·lenni. La transferència massiva de riquesa de l'imperialisme als rics del nord i oligarques del sud va aplellada amb el creixent exèrcit de pobres al Sud i els decadents salaris dels treballadors al nord. Tanmateix, el fenomen està provocant resistència popular, moviments antiimperialistes a Colòmbia, revolució social dels camperols de Bolívia, Brasil, Paraguai, règims nacionalistes a Veneçuela... si bé Estats Units domina el món avui, la creixent resistència qüestiona l'Imperi de demà.